

Enkla jobb och kunskaper i svenska – nycklar till integration?

Samordningsförbundet Uppsala län

2020-11-23

Simon Ek, Uppsala Universitet och IFN

Mats Hammarstedt, Linnéuniversitetet och IFN

Per Skedinger, IFN och Linnéuniversitetet

Rapportens innehåll

1. Inledning
2. Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden
3. Tidigare forskning om språkkunskaper, språkutbildning och integration
4. Tidigare forskning relaterad till enkla jobb
5. Empirisk analys av enkla jobb och framtida arbetsmarknadsutfall
6. Ett fältexperiment med fiktiva arbetssökande
7. Avslutande diskussion

1. Inledning

- Bristande integration av utrikes födda sedan lång tid tillbaka
- Särskilt bristfällig för flyktinginvandrare från Afrika och Mellanöstern
 - vi fokuserar därför på denna grupp
- Vårt syfte är att öka kunskapen om betydelsen för integrationen av
 - enkla jobb
 - kunskaper i svenska

1. Inledning

- Fungerar enkla jobb som språngbräda till varaktig sysselsättning och/eller mer kvalificerade jobb?
- Är det bättre att ta ett enkelt jobb än att förbli arbetslös för framtida arbetsmarknadsutfall?
- Hur påverkar språkkunskaper och språkutbildning utfallen för utrikes födda på arbetsmarknaden?

1. Inledning

Vi försöker få svar på dessa frågor genom:

- litteraturgenomgång
- egen empirisk analys av registerdata
- eget fältexperiment med fiktiva jobbansökningar

2. Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden

- Kartläggning av utrikes föddas position på arbetsmarknaden över tid
- För födda i Afrika och Mellanöstern gäller särskilt:
 - många har låg utbildning och låga färdigheter
 - låg sysselsättning och svag förankring på arbetsmarknaden, i högre grad för kvinnor än för män
 - överrepresentation i enkla jobb, samtidigt som Sverige har relativt få sådana jobb

2. Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden

Andelen utrikes födda efter födelseregion 1950 till 2018

Födelseregion	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2018
Norden	50,1	58,1	59,7	54,4	40,3	27,9	12,0
Övriga Europa	43,2	37,0	34,9	33,8	32,1	32,9	32,2
Utanför Europa	6,7	4,9	5,4	11,8	27,6	39,2	55,8
Totalt	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SCB, Befolkningsstatistik, olika årgångar.

2. Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden

Andel personer med olika utbildningsnivå i olika grupper av utrikes födda (ålder 25-64 år, 2016)

	Utbildningsnivå (procent)				
	Förgymnasial utbildning eller kortare	Gymnasial Utbildning	Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	Eftergymnasial utbildning, 3 år eller längre	Uppgift saknas
Födda i					
Afghanistan	39	30	11	13	7
Irak	29	30	15	22	3
Somalia	52	29	7	5	7
Syrien	35	22	21	15	6
Utrikes födda	20	33	14	26	7
Inrikes födda	10	47	16	27	0

3. Tidigare forskning om språkkunskaper, språkutbildning och integration

- Goda kunskaper i värdlandets språk förknippat med ökad sysselsättning och högre lön
- Samband mellan språkutbildning och ökad sysselsättning (sfi: först efter 5 år)
- Stora skillnader i språkrav mellan yrken, lägre krav i enkla jobb

4. Tidigare forskning relaterad till enkla jobb

Teoretiska aspekter:

- Humankapital och nätverk
- Signalering
- Jobsökande och matchning

4. Tidigare forskning relaterad till enkla jobb

Empiriska studier av löne- och yrkesrörlighet och utrikes föddas integration:

- Lägre lönerörlighet för kvinnor, utrikes födda, äldre och lågutbildade samt i företag med många lågavlönade
- Utbildning ökar lönerörligheten
- Både viktigt att hitta rätt jobb och att få jobb snabbt efter invandring
- Utrikes födda klättrar inte på ”jobbstegen” fortare än inrikes födda

5. Empirisk analys av enkla jobb och framtida arbetsmarknadsutfall

- Arbete utan krav på mer än grundskoleutbildning enligt SSYK
- Jämför arbetsmarknadsutfall för alla nyanställda på enkla jobb och mer kvalificerade jobb
- Vi följer också arbetslösa som senare antingen fortsatte vara arbetslösa, anställdes i enkla jobb eller anställdes i mer kvalificerat jobb

5. Empirisk analys av enkla jobb och framtida arbetsmarknadsutfall

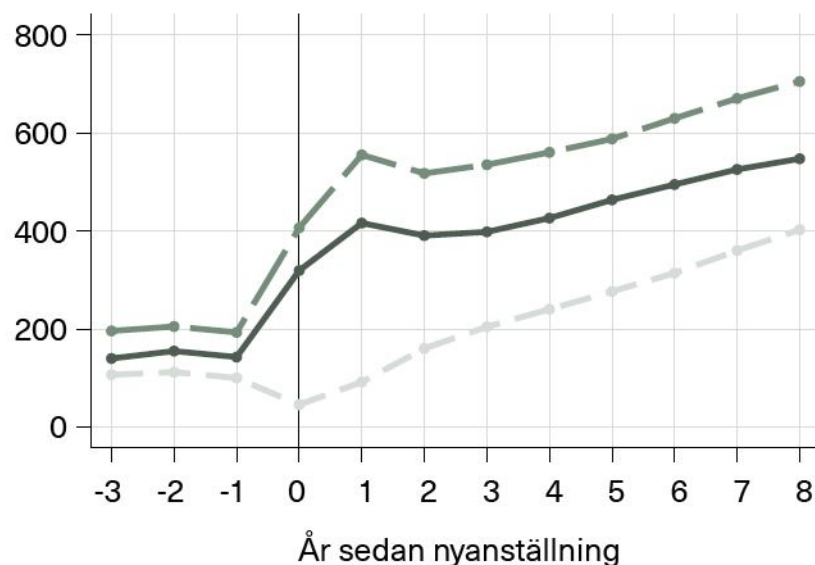
- Betydande skillnad i arbetsinkomst mellan nyanställda på enkla och mer kvalificerade jobb och som inte minskar på sikt. Skillnaden i sysselsättning är mindre
- Enkla jobb förknippade med högre framtida sysselsättning och arbetsinkomster jämfört med fortsatt arbetslöshet – men lägre månadslöner och mindre kvalificerade jobb

Slutsats:

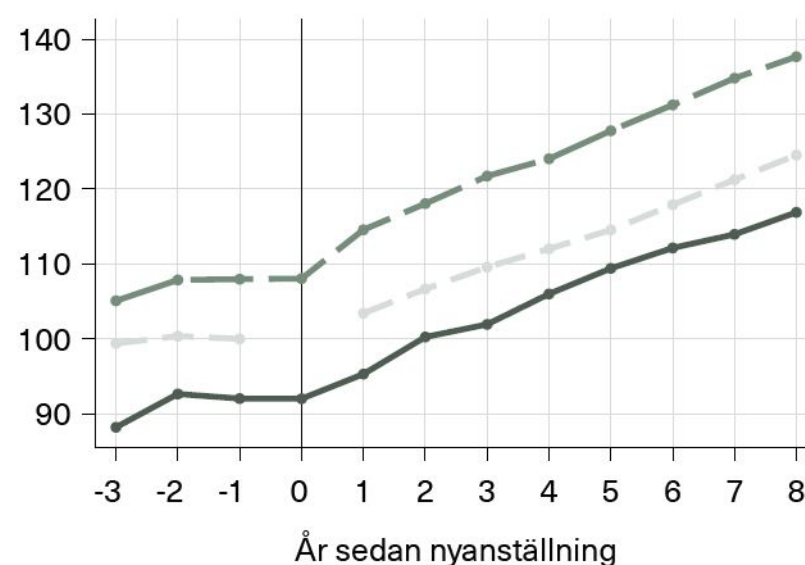
- Enkla jobb förknippade med bättre långsiktigt fotfäste på arbetsmarknaden - men leder i sig inte vidare till mer kvalificerade eller bättre betalda jobb

Arbetsmarknadsutfall för tidigare arbetslösa födda i Afrika och Mellanöstern med lågkvalificerade jobb (SSYK9), mer kvalificerade jobb (ej SSYK9) samt icke sysselsatta

Indexerad årlig arbetsinkomst

Indexerad månadslön

—•— Anställd utanför SSYK9 —•— Anställd inom SSYK9 - - -• - - - Ej sysselsatta

6. Ett fältexperiment med fiktiva arbetssökande

- Gör arbetslivserfarenhet och kunskaper i svenska det lättare för flyktingar att få ett enkelt jobb?
- 2 000 ansökningar från fiktiva syriska ungdomar skickades till arbetsgivare som utannonserat enkla jobb på Platsbanken under 2019
- Ansökningarna var likvärdiga frånsett slumpmässig variation i kön, erfarenhet från enkelt jobb och fullföljd sfi
- Vi noterade återkopplings sannolikheten – svar om intervju eller svar om mer information från den sökande

6. Ett fältexperiment med fiktiva arbetssökande

Fyra typer av fiktiva sökande av vardera kön:

- Saknar erfarenhet och har ej fullgjort sfi
- Saknar erfarenhet men har fullgjort sfi
- Har erfarenhet men har ej fullgjort sfi
- Har både erfarenhet och fullgjort sfi

6. Ett fältexperiment med fiktiva arbetssökande

- De flesta sökte jobben var restaurang- och städjobb
- Generellt låg svarssannolikhet:
 - 3,9% för svar om intervju eller mer information
 - 1,3% för svar om intervju
- Ingen effekt på svarssannolikheten av tidigare erfarenhet eller fullgjord sfi
- Dubbelt så hög svarssannolikhet för kvinnor som för män för svar om intervju eller mer information

6. Ett fältexperiment med fiktiva arbetssökande

Slutsatser

- Liten utväxling på tidigare erfarenhet och fullgjord sfi när syriska flyktingar söker enkla jobb
- Hård konkurrens om enkla jobben gör att nyanlända flyktingar måste söka många fler jobb än andra sökande
- Lägre sysselsättningsgrad för utomeuropeiskt födda kvinnor än för män verkar inte bero på att dessa kvinnor i lägre utsträckning kallas till intervju

7. Avslutande diskussion

- Tidigare forskning och vår registerdataanalys tyder på att enkla jobb, språkkunskaper och språkutbildning bidrar till förbättrad integration
- Men enkla jobben är inte enkla att få för nyanlända flyktingar när de söker genom formella kanaler i vårt fältexperiment, trots tidigare erfarenhet och fullgjord sfi

7. Avslutande diskussion

Några åtgärdsförslag:

- Flexiblare lönebildning så att fler enkla jobb skapas
- Generösa möjligheter till utbildning så att man inte fastnar i enkla jobb
- Utveckla sfi så att arbetsgivare kan förlita sig på att utbildningen ger tillräckliga kunskaper